

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

19 май 2017 година

ТРЕТИ МОДУЛ (120 минути)

Аргументативният текст напишете в свитъка за свободните отговори на предвиденото място!

41. Прочетете откъса от разказа „Албена“ от Йордан Йовков и в свитъка за свободните отговори напишете аргументативен текст в обем до 4 страници на тема „Човекът между ценностите на общността и личния порив“. Преди текста отбележете жанра му – интерпретативно съчинение или есе.

А Албена беше вече близо. Тя вървеше напред, а след нея двамата стражари. Нямахме човек, който да не познаваше Албена, но като я видяха пак отблизо, всички затаиха дъх. Албена си беше същата Албена, само че не се смееше, очите ѝ не играеха, както по-рано, а наведени под тънките вежди гледаха надолу. Носеше син сукман и къса скуртейка с лисици. Ръцете си държеше смирено отпред, като че отиваше на черква. Но когато тя се намери между двете стени от хора и дигна очи, тоя поглед, който познаваше всеки мъж и който сега беше още по-хубав, защото беше натегнал от мъка, и тия тънки вежди, и това бяло лице – от нея сякаш полъхна магия, която укротяваше и обвързваше. Грешна беше тая жена, но беше хубава. Жените, които се канеха да я хулят, тъй си и мълчаха, а патерицата на дяда Влася не се и помръдна.

И в тая тишина, в тия няколко мига стана чудо, обърнаха се и най-коравите сърца, жалост и доброта светна в очите на мъже и на жени.

– Мари, Албено, мари, дъще – проплака женски глас, – какво направи, Албено!

– Ах, Албено, Албено!

Албена се спира.

– Лельо Димке – вика тя, – прощавай! – После, като се обърна на другата страна: – Люцо, Тудорке, Савке, прощавайте! Сбогом, сбогом ви на всички!

Мнозина вече плачеха. А Албена вървеше все тъй спокойно скръбна, все тъй хубава.

– Прощавайте! – извика тя на всички. – Млада съм, сгреших. Прощавайте!

Захълцаха хора и се стълпиха към нея. Жените наваляха най-много към нея, а стражарите ги връщаха. Тогава нейде отзад, гневен и разтреперан, се чу гласът на дяда Влася:

– Момчета, дръжете, не я давайте. Какво е селото без Албена!

Албена стигна до каруцата, качи се и, както беше права, извика още веднъж:

– Сгреших. Прощавайте!

После седна и замълча. Тогава доведоха детето ѝ – същото, което я беше издало. И като видяха как тя го прегърна и целуна, не остана вече човек, който да не усети сълзи на очите си.

Изведнъж мелницата спря. Моторът, който непрекъснато днене и ноще беше тупал горе в железния комин като сърце, изведнъж спря и замлъкна. Помислиха, че нещо се е повредило. Но ето из широките врати на мелницата се показва Нягул, майсторът на камъните, промъкваше се измежду колята и конете и идеше насам. „Може да е спрял мелницата, за да погледа и той“ – казаха си някои.

Но Нягул си отвори път, дойде до каруцата и като си облече палтото – късо шаечно палто с кожена яка, – скочи на каруцата и седна до Албена. Ахнаха отвсякъде: ако Нягул се шегуваше, щеше да се смее, а той беше побелял като платно.

– Долу! – викна му стражарят и го хвана за рамото. – Слизай!

– Няма да сляза – продума Нягул. – Аз убих Куцара.

– Какво, какво каза. . . – завика Марин Чокоя, който беше кметски наместник. – И таз хубава, може ли?

Старшият махна с ръка.

– Право ли казва? – попита той Албена.

Албена кимна с глава и заплака. Около каруцата се натискаше плътна маса с хора. И сякаш сега се отвориха очите на всички и видяха, че и Нягул беше рус и хубавеляк, че калпакът му е бутнат назад, а перчанът му разбъркан. И носеше и той късо шаечно палто с кожена яка. Всичко стана ясно като ден.

Завикаха, загълчаха всички. Когато учудването попремина, жалостта към Албена изчезна в един миг. Жените пак я застреляха с очи, пълни с омраза, нейде назад се издигна патерицата на дяда Влася. „Кучката – викаше той, – развали още една къща!“ Връз лицата на мъжете падна облак и макар че за Албена не казваха още нищо, като че не можеха да търпят и Нягула да седи до нея. Но всичко дойде тъй бързо и тъй неочаквано, че никой не знаеше още какво да мисли и какво да приказва.